

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
ATHANASIOS RANTOS IŠVADA,
pateikta 2023 m. rugsėjo 21 d.¹

Byla C-301/22

Peter Sweetman

prieš

An Bord Pleanála,

Ireland and the Attorney General,

dalyvaujant:

Bradán Beo Teoranta,

Galway City Council,

Environmental Protection Agency

(*High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinkos apsauga – Direktyva 2000/60/EB – Europos Sąjungos veismų vandens politikos srityje pagrindai – 4 straipsnio 1 dalies a punktas – Aplinkos apsaugos tikslai, susiję su paviršiniais vandenimis – Valstybių narių pareiga neleisti vykdyti dėl projekto planuojamos veiklos, dėl kurios gali prastėti paviršinio vandens telkinio būklė – II priedo 5 straipsnis – Paviršinio vandens telkinių rūšių apibūdinimas – V priedo 8 straipsnis – Paviršiaus vandenų ekologinės būklės klasifikavimas – Ežeras, kurio paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km² – Pareigos apibūdinti ir klasifikuoti šį vandens telkinį nebuvimas – Valstybėms narėms tenkančios pareigos dėl projekto planuojamos veiklos, galinčios paveikti tokį vandens telkinį, atveju“

I. Įvadas

1. Ar valstybė narė privalo apibūdinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/60/EB² II priedo 5 straipsnį, visus jos teritorijoje esančius ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², ir paskui klasifikuoti jų ekologinę būklę, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 8 straipsnį ir V priedą? Jei ne, kokios pareigos tenka šiai valstybei narei pagal šią direktyvą siekiant užtikrinti tokio vandens telkinio apsaugą, kai dėl projekto planuojama veikla gali jį paveikti? Iš esmės tokius klausimus pateikia *High Court* (Aukštasis teismas, Airija).

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, nustatanti Bendrijos veismų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 5 t., p. 275).

2. Siekiant atsakyti į šiuos klausimus turi būti papildyta analizė, pateikta 2015 m. liepos 1 d. Sprendime *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 50 punktas), kuriame Teisingumo Teismas pripažino, jog su sąlyga, kad nėra nustatyta išimtis, turi būti vengiama bet kokio vandens telkinių būklės prastėjimo, neatsižvelgiant į planavimą ilgesniam laikui, numatytą valdymo planuose ir priemonių programose.

3. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant Peter Sweetman (toliau – pareiškėjas) ir *An Bord Pleanála* (Teritorijų planavimo tarnyba, Airija, toliau – Tarnyba) ginčą dėl planuojamos veiklos dėl projekto, vykdomos imant vandenį iš ežero, kurio paviršiaus plotas – 0,083 km², leidimo.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

4. Direktyvos 2000/60 1 straipsnyje „Paskirtis“ nurodyta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti vidaus paviršinių vandenų, tarpinių vandenų, pakrančių vandenų ir požeminio vandens apsaugos sistemą, kuri:

a) neleistų toliau prastėti vandenų ekosistemų, taip pat sausumos ekosistemų (atsižvelgiant į jų vandens poreikius) bei šlapžemių, tiesiogiai priklausomų nuo vandenų ekosistemų, būklei, ją apsaugotų ir pagerintų;

<...>“

5. Šios direktyvos 2 straipsnyje „Sąvokos“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokos:

1) „Paviršinis vanduo“ – tai vidaus vandenys, išskyrus požeminius; tarpiniai ir pakrančių vandenys, išskyrus tuos atvejus, kai kalbama apie cheminę sudėtį, nes tuomet į paviršinio vandens sąvoką įeina ir teritoriniai vandenys.

<...>

5) „Ežeras“ – tai stovinčio vidaus paviršinio vandens telkinys.

<...>

10) „Paviršinio vandens telkinys“ – tai kiekybės rodikliais apibrėžtas ir reikšmingas paviršinio vandens vienetas, pavyzdžiui, ežeras, tvenkinys, upė, upelis ar kanalas, dalis upės, upelio ar kanalo, tarpinis vanduo ar pakrančių vandens plotas.

<...>

17) „Paviršinio vandens būklė“ – tai bendras paviršinio vandens telkinio būklės apibūdinimas, kurį nulemia arba jo ekologinė, arba cheminė būklė, žiūrint kuri iš jų blogesnė.

<...>

21) „Ekologinė būklė“ – tai vandens ekosistemų, susijusių su paviršiniais vandenimis, funkcionavimo ir struktūros kokybės apibūdinimas, nusakomas pagal V priedą;

<...>“

6. Šios direktyvos 4 straipsnio „Aplinkos apsaugos tikslai“ 1 dalyje įtvirtinta:

„Vykdamos priemonių programos, nurodytas upės baseino valdymo planuose, ir taikydamos jas:

a) paviršiniams vandenims

- i) valstybės narės įgyvendina būtinas priemones, kad neprastėtų visų paviršinio vandens telkinių būklė, atsižvelgdamos į šio straipsnio 6 ir 7 dalies taikymą ir nepažeisdamos jo 8 dalies;
- ii) valstybės narės apsaugo, gerina ir atnaujina visus paviršinio vandens telkinius, atsižvelgdamos į iii papunkčio taikymą dirbtiniams ir labai pakeistiems vandens telkiniams, ir stengiasi, kad gera paviršinio vandens būklė būtų pasiekta ne vėliau kaip po 15 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos pagal V priedo nuostatas, atsižvelgdamos į pratęsimų, nustatomų pagal šio straipsnio 4 dalį, ir į jo 5, 6 ir 7 dalių taikymą bei nepažeisdamos 8 dalies;
- iii) valstybės narės apsaugo ir gerina visus dirbtinius bei smarkiai modifikuotus vandens telkinius ir stengiasi, kad geras ekologinis potencialas ir gera paviršinio vandens cheminė būklė būtų pasiekta ne vėliau kaip po 15 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos pagal V priedo nuostatas, atsižvelgdamos į pratęsimų, nustatomų pagal šio straipsnio 4 dalį, ir į jo 5, 6 ir 7 dalių taikymą bei nepažeisdamos 8 dalies;

<...>

c) saugomoms teritorijoms

Jei kitaip nėra nurodyta Bendrijos teisės aktuose, pagal kuriuos buvo nustatytos atskiros saugomos teritorijos, valstybės narės pradeda laikytis visų standartų ir tikslų ne vėliau kaip praėjus 15 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos.

<...>“

7. Minėtos direktyvos 5 straipsnio „Upės baseino rajono charakteristikos, žmogaus veiklos poveikio aplinkai apžvalga ir vandens naudojimo ekonominė analizė“ 1 dalis suformuluota taip:

„Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad būtų atlikta kiekvieno upės baseino rajono ar tarpvalstybinio upės baseino rajono dalies, esančios jos teritorijoje:

- charakteristikų analizė,
- žmogaus veiklos poveikio paviršinių vandenių ir požeminio vandens telkiniams apžvalga,
- vandens naudojimo ekonominė analizė

pagal II ir III prieduose pateiktas technines specifikacijas ir kad visa tai būtų baigta ne vėliau kaip po ketverių metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos.“

8. Direktyvos 2000/60 6 straipsnio „Saugomų teritorijų registras“ 1 dalyje nurodyta, jog valstybės narės užtikrina, kad būtų sudarytas registras ar registrai, kuriuose būtų registruojamos visos teritorijos, esančios kiekviename upės baseino rajone, kurioms numatyta reikalinga speciali apsauga vadovaujantis Bendrijos teisės aktais dėl paviršinio ir požeminio vandens apsaugos ar dėl buveinių ir rūšių, tiesiogiai priklausomų nuo vandens, išsaugojimo.

9. Šios direktyvos 8 straipsnyje „Paviršinio ir požeminio vandens būklės bei saugomų teritorijų monitoringas“ nustatyta:

„1. Valstybės narės sudaro vandens būklės monitoringo programas, kad kiekviename upės baseino rajone vandens būklė būtų nuosekliai ir išsamiai prižiūrima:

– pagal tokias programas paviršinio vandens telkiniuose stebima:

i) nuotėkis ir tėkmės lygis ar greitis, kiek tai yra susiję su ekologine bei chemine būkle ir ekologiniu potencialu;

ii) ekologinė ir cheminė būklė bei ekologinis potencialas;

– <...>

– saugomose teritorijose pirmiau minėtos programos papildo tas Bendrijos teisės aktuose nurodytas specifikacijas, pagal kurias buvo nustatytos atskiros saugomos teritorijos.

2. <...> Toks stebėjimas atliekamas pagal V priedo reikalavimus.

<...>“

10. Minėtos direktyvos 11 straipsnio „Priemonių programa“ 1–3 dalyse nurodyta:

„1. Kiekviena valstybė narė kiekvienam upės baseino rajonui arba tarpvalstybinio upės baseino rajono daliai, esančiai jos teritorijoje, sudaro priemonių programą 4 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti, atsižvelgdama į analizių, kurių reikalaujama 5 straipsnyje, rezultatus. Tokios priemonių programos gali remtis priemonėmis, kurios taikomos pagal nacionaliniu lygiu priimtus įstatymus visai atitinkamos valstybės narės teritorijai. Prireikus valstybė narė gali numatyti priemones, taikytinas visiems upės baseino rajonams ir (arba) tarptautinių upės baseino rajonų dalims, esančioms jos teritorijoje.

2. Į kiekvieną priemonių programą įeina „pagrindinės“ priemonės, nurodytos 3 straipsnyje, ir prireikus „papildomos“ priemonės.

3. „Pagrindinės priemonės“ – tai būtiniausi reikalavimai, kurių privalu laikytis. Į jas įeina:

<...>

e) kontrolės priemonės, taikomos imant gėlą paviršinių ir požeminių vandenį, užtvėnkiant gėlą paviršinių vandenį, taip pat vandens ėmimo registrai ar registrams ir reikalavimai, kad vandens ėmimui ir užtvėnkimui būtų gautas išankstinis leidimas. Tokios kontrolės priemonės reguliariai peržiūrimos ir prireikus atnaujinamos. Valstybės narės tokių kontrolės priemonių gali netaikyti, kai vandens ėmimas ar užtvėnkimas vandens būklei neturi didesnio poveikio;

<...>

11. Direktyvos 2000/60 II priede nurodyta:

„1. Paviršiniai vandenys.

1.1. Paviršinių vandens telkinių tipų apibūdinimas

Valstybės narės nurodo paviršinio vandens telkinių vietą bei ribas ir pagal toliau nurodytą metodiką parengia pradinį visų tokių telkinių apibūdinimą. Rengdamos tokį apibūdinimą valstybės narės paviršinio vandens telkinius gali jungti į grupes.

- i) Upės baseino rajone esantys paviršinio vandens telkiniai priskiriami vienai iš šių paviršinio vandens kategorijų – upės, ežerai, tarpiniai vandenys ir pakrančių vandenys – arba priskiriami dirbtiniams paviršinio vandens telkiniams ar labai pakeistiems paviršinio vandens telkiniams.
- ii) Kiekvienai paviršinio vandens kategorijai priklausantys upės baseino rajone esantys paviršinio vandens telkiniai skirstomi pagal tipus. Tipai yra apibrėžiami, taikant 1.2 punkte pateiktas sistemas – „A sistemą“ arba „B sistemą“.
- iii) Jei taikoma A sistema, paviršinio vandens telkiniai, esantys upės baseino rajone, pirmiausia priskiriami atitinkamiems ekoregionams pagal 1.2 punkte nustatytas ir XI priedo atitinkamame žemėlapyje parodytas geografines teritorijas. Po to kiekvieno ekoregiono vandens telkiniai skirstomi į paviršinio vandens telkinių tipus pagal A sistemos lentelėse nustatytus deskriptorius.
- iv) Jei valstybės narės taiko B sistemą, skirstymas privalo būti bent toks pat detalus kaip ir taikant A sistemą. Atitinkamai paviršinio vandens telkiniai, esantys upės baseino rajone, suskirstomi į tipus, taikant privalomų deskriptorių ir tokių pasirinktinių deskriptorių ar deskriptorių derinių vertes, kurios yra būtinos norint užtikrinti galimybę patikimai išvesti tipui būdingas biologines etalonines sąlygas.

<...>

1.2 Ekoregionai ir paviršinio vandens telkinių tipai

<...>

1.2.2. Ežerai

A sistema

Nustatyta tipologija	Deskriptoriai
Ekoregionas	XI priede pateiktame A žemėlapyje pavaizduoti ekoregionai
Tipas	Tipologija pagal absoliutinį aukštį vidutinio aukščio aukštas > 800 m vidutinio aukščio nuo 200 iki 800 m žemuma < 200 m Gylio tipologija pagal vidutinį gylį < 3 m nuo 3 m iki 15 m > 15 m Dydžio tipologija pagal paviršiaus plotą nuo 0,5 iki 1 km ² nuo 1 iki 10 km ² nuo 10 iki 100 km ² > 100 km ² Geologija kalkinis silikatinis organinis

B sistema

Alternatyvus apibūdinimas	Fiziniai ir cheminiai veiksniai, kurie nulemia ežero charakteristikas ir kartu biologinės populiacijos struktūrą bei sudėtį
Privalomieji veiksniai	absoliutinis aukštis geografinė platuma geografinė ilguma gylis geologija dydis
Pasirenkamieji veiksniai	<...>

<...>“

12. Šios direktyvos IV priedo „Saugomos teritorijos“ 1 punkte nurodyta, kad į saugomų teritorijų registrą, kurio reikalaujama vadovaujantis 6 straipsniu, įrašomos įvairių tipų saugomos teritorijos, be kita ko, teritorijos, skirtos buveinių ar rūšių apsaugai, kur vandens būklės priežiūra ir gerinimas yra svarbus jų apsaugos veiksnys, įskaitant atitinkamas „Natura 2000“ vietas, nustatytas pagal Direktyvą 92/43/EEB³ ir Direktyvą 79/409/EEB⁴.

13. Šios direktyvos V priede dėl paviršinio vandens būklės (1 punktas) patikslinami kokybės elementai ekologinei būklei klasifikuoti (1.1 punktas), be kita ko, kiek tai susiję su ežerais (1.1.2 punktas).

³ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 102, ir klaidų ištaisymas OL L 81, 2015 3 26, p. 5).

⁴ 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyva dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 103, 1979, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 98).

B. Airijos teisė

14. Direktyva 2000/60 į Airijos teisę perkelta įvairiais nuostatais, be kita ko, *European Communities (Water Policy) Regulations 2003* (2003 m. Europos Bendrijų (vandens politikos) nuostatai)⁵ ir *European Union (Water Policy) Regulations 2014* (2014 m. Europos Sąjungos (vandens politikos) nuostatai)⁶.

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

15. *Loch an Mhuilinn* yra privačios nuosavybės teise valdomas nepatvinstantis vidaus ežeras Goramnos saloje, Golvējaus grafystėje (Airija), kurio paviršiaus plotas – 0,083 km², t. y. 8,3 hektarų (toliau – ežeras). *Environmental Protection Agency* (Aplinkos apsaugos agentūra, Airija, toliau – EPA)⁷ šio ežero nepripažino vandens telkiniu, kuriam taikoma Direktyva 2000/60, nes jis neatitinka šioje direktyvoje nustatytų kriterijų, susijusių su paviršiaus plotu arba buvimu saugomoje teritorijoje. Vadinasi, EPA neklasifikavo ežero ekologinės būklės, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos V priedą⁸.

16. Bendrovė *Bradán Beo Teoranta* Tarnybai pateikė prašymą leisti imti iš ežero ne daugiau kaip 4 680 m³ gėlo vandens per savaitę iki 22 savaitžių per metus gegužės–rugsėjo mėnesiais⁹. Vanduo turėjo būti imamas 4 valandas per dieną ne daugiau kaip 4 dienas per savaitę ir naudojamas sergančioms lašišoms maudyti, siekiant išgydyti nuo amebinės žiaunų ligos ir jūrinių utėlių. Šios lašišos buvo laikomos keturiuose šios bendrovės valdomuose licencijuotuose ūkiuose, esančiuose Kilkirano įlankoje, Glovējaus grafystėje. Buvo numatyta, kad vanduo iš ežero būtų pumpuojamas vamzdynu iki siūlomos pralaidos šalia pakrantės kelio, nuo kurios gėlas vanduo kitu vamzdynu būtų tiekiamas į brezentines talpyklas, kurios būtų velkamos laivu į žuvų gydymo vietas (toliau – dėl projekto planuojama veikla). Tarnyba nusprendė išduoti šiai bendrovei prašomą leidimą.

17. Pareiškėjas apskundė šį sprendimą *High Court* (Aukštasis teismas, Airija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, teigdamas, kad išduodama dėl projekto planuojamos veiklos leidimą Tarnyba neįvykdė jai pagal Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalį tenkančios pareigos imtis būtinų priemonių, kad neprastėtų šio paviršinio vandens telkinio būklė.

18. 2021 m. sausio 15 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas panaikino sprendimą išduoti dėl projekto planuojamos veiklos planuojamos veiklos leidimą vien dėl to, kad nebuvo laikomasi Direktyvoje 2000/60 nustatytų reikalavimų. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad planuojama veikla dėl projekto darytų poveikį vandens telkiniui, kurį sudaro ežeras. Vis dėlto, kadangi EPA neklasifikavo ežero ekologinės būklės, Tarnyba negalėjo įvertinti, ar pagal planuojamą veiklą dėl projekto laikomasi sąlygų, nurodytų šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje.

⁵ S. I. Nr. 722/2003.

⁶ S. I. Nr. 350/2014.

⁷ Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal *European Communities (Water Policy) Regulations 2003* (2003 m. Europos Bendrijų (vandens politikos) nuostatai) 7 straipsnį EPA yra institucija, kompetentinga Airijoje nustatyti vandens telkinius pagal Direktyvą 2000/60.

⁸ Dėl paviršinio vandens telkinių šiame priede nustatyta skalė, pagal kurią skiriamos penkios ekologinės būklės klasės: „labai gera“, „gera“, „vidutiniška“, „bloga“ ir „labai bloga“. Žr. 2020 m. gegužės 28 d. Sprendimą *Land Nordrhein-Westfalen* (C-535/18, EU:C:2020:391, 93 punktas).

⁹ Rašytinėse pastabose Tarnyba nurodė, kad šios sąlygos buvo numatytos siekiant užtikrinti atitinkamos vandens telkinio apsaugą.

19. Priėmus šį sprendimą *Bradán Beo Teoranta* nusprendė sužinoti EPA, kuri nėra pagrindinės bylos šalis ir nedalyvauja nagrinėjant bylą iš esmės, nuomonę dėl jos vaidmens nustatant paviršinio vandens telkinius, kaip numatyta Direktyvoje 2000/60. Savo 2021 m. sausio 28 d. atsakyme (toliau – EPA atsakymas), kuris buvo išplatintas visoms šalims, EPA nurodė mananti, kad neprivaloma nustatyti visų vandens telkinių ekologinės būklės ir kad ji neprivalėjo bei neprivalo nustatyti ežero būklės. Šiuo klausimu EPA pabrėžė, kad pagal bendrą Direktyvos 2000/60 įgyvendinimo strategiją, kurios laikosi Europos Komisija, visos valstybės narės, stojančiosios šalys, Norvegija ir kitos suinteresuotosios šalys bei nevyriausybinės organizacijos, Komisija parengė rekomendacinį dokumentą Nr. 2 „Vandens telkinių nustatymas“¹⁰ (toliau – rekomendacinis dokumentas Nr. 2). Šio dokumento 3.5 punkte nurodyta¹¹, kad valstybės narės gali lanksčiai nuspręsti, ar direktyvos tikslus, kurie susiję su visais paviršiniaisiais vandenimis, galima pasiekti nenustatant kaip vandens telkinio kiekvieno smulkaus, bet kiekybės rodikliais apibrėžto ir reikšmingo paviršinio vandens vieneto.

20. Atsakyme EPA taip pat pažymėjo, kad pagal Direktyvos 2000/60 5 straipsnį ir šios direktyvos II priedo 1.2.2 punktą ežerai, kurių paviršiaus plotas didesnis nei 0,5 km², turi būti laikomi vandens telkiniais, kuriems taikoma ši direktyva. Mažesnius ežerus valstybės narės gali nuspręsti laikyti šios direktyvos reglamentuojamais vandens telkiniais, be kita ko, jeigu jie reikšmingi ekologiniu požiūriu, yra kurioje nors iš saugomų zonų, minimų šios direktyvos IV priede, arba daro reikšmingą neigiamą poveikį kitiems paviršinio vandens telkiniams. Šiuo klausimu EPA ir Airijos upių baseinų rajonų koordinavimo institucijos šiuos principus taikė atrinkdamos ežerų vandens telkinius. Taigi visi didesni nei 0,5 km² ežerai ir mažesni saugomose teritorijose esantys ežerai buvo nustatyti kaip Direktyva 2000/60 reglamentuojami vandens telkiniai¹². EPA taip pat nurodė, kad, kaip matyti iš rekomendacinio dokumento Nr. 2 3.5 punkto, paviršinio vandens vienetais, kurie nėra nustatyti kaip šia direktyva reglamentuojami vandens telkiniai, taikytinos „pagrindinės priemonės“, nurodytos šios direktyvos 11 straipsnyje.

21. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad per posėdį dėl bylos esmės, vykusį prieš priimant 2021 m. sausio 15 d. sprendimą, jam nebuvo pranešta apie EPA požiūrį, kad pagal Direktyvą 2000/60 nekyla pareiga nustatyti, jog ežerui, kaip vandens telkiniui, taikoma ši direktyva. Atsižvelgdama į EPA atsakymą Tarnyba pateikė prašymą atnaujinti pagrindinės bylos nagrinėjimą. 2021 m. balandžio 16 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patenkino šį prašymą, šioje byloje paskirdamas naują posėdį. Šiuo aspektu jis pažymi, kad EPA atsakyme iškelti klausimai gali turėti įtakos pagrindinės bylos baigčiai ir kad atsižvelgiant į nacionalinę jurisprudenciją, susijusią su *High Court* (Aukštasis teismas) sprendimo peržiūros kriterijais, proceso atnaujinimo reikalavimai yra visiškai įvykdyti.

22. Dėl sprendimo pateikti prejudicinį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad pagrindinėje byloje kyla klausimas, ar visi vandens telkiniai, neatsižvelgiant į dydį, turi būti apibūdinti taikant Direktyvą 2000/60, kad nacionalinis teismas, nagrinėdamas prašymą išduoti dėl projekto planuojamos veiklos, galinčios paveikti paviršinio vandens telkinį, leidimą, galėtų įvertinti šią veiklą remdamasis sąvokomis „prastėjimas“ ir „gera paviršinio vandens būklė“, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, pirma, 2015 m. liepos 1 d. Sprendimą *Bund für Umwelt und*

¹⁰ Šis dokumentas (anglų kalba) pateikiamas internete adresu <https://circabc.europa.eu/sd/a/655e3e31-3b5d-4053-be19-15bd22b15ba9/Guidance%20No%20-%20Identification%20of%20water%20bodies.pdf>.

¹¹ Žr. šio dokumento p. 12.

¹² Savo atsakyme EPA patikslino, kad Airijoje yra 12 000 ežerų, kurių dydis labai įvairus, ir kad ji nustatė, jog 800 ežerų laikomi vandens telkiniais, kuriems taikoma Direktyva 2000/60.

Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433), antra, aplinkybę, kad EPA itin remiasi rekomendaciniu dokumentu Nr. 2 bei Komisijos praktika ir, trečia, tai, kad nėra su šiuo klausimu susijusios Teisingumo Teismo jurisprudencijos.

23. Šiomis aplinkybėmis *High Court* (Aukštasis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. a) Ar valstybės narės privalo apibūdinti ir vėliau klasifikuoti visus vandens telkinius, nepaisydamos jų dydžio, ir visų pirma ar reikalaujama apibūdinti ir klasifikuoti visus ežerus, kurių topologinio paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km²?
- b) Kiek šis požiūris skiriasi dėl vandens telkinių, esančių saugomoje teritorijoje, jeigu apskritai skiriasi?
2. Jeigu į pirmojo klausimo a punktą būtų atsakyta teigiamai, ar išduoti dėl projekto planuojamos veiklos leidimus kompetentinga institucija gali išduoti dėl projekto planuojamos veiklos, kuri gali paveikti vandens telkinį, prieš priskiriant šį vandens telkinį tam tikrai kategorijai ir klasifikuojant, leidimą?
3. Jeigu į pirmojo klausimo a punktą būtų atsakyta neigiamai, kokias pareigas turi kompetentinga institucija, priimdama sprendimą dėl prašymo išduoti dėl projekto planuojamos veiklos, dėl kurios gali būti padarytas poveikis neapibūdintam ir (arba) neklasifikuotam vandens telkiniui, leidimą?“

24. Rašytines pastabas Teisingumo Teismui pateikė pareiškėjas, Tarnyba, Airijos, Prancūzijos, Nyderlandų ir Lenkijos vyriausybės, taip pat Komisija.

IV. Analizė

A. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo a punkto

25. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2000/60 5 ir 8 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybės narės privalo apibūdinti ir klasifikuoti visus ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km².

26. Direktyvos 2000/60 1 straipsnio a punkte nurodyta, kad šios direktyvos tikslas, be kita ko, – nustatyti vidaus paviršinių vandenų apsaugos sistemą, kuri neleistų toliau prastėti vandenų ekosistemų, taip pat sausumo ekosistemų (atsižvelgiant į jų vandens poreikius) bei šlapžemių, tiesiogiai priklausomų nuo vandenų ekosistemų, būklei, ją apsaugotų ir pagerintų.

27. Šiuo klausimu pažymėtina, kad šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyti atskiri, nors ir neatsiejami susiję, tikslai. Pirmiausia, pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį vykdydamos priemonių programas, nurodytas upės baseino valdymo planuose, ir taikydamos jas paviršiniams vandenims valstybės narės įgyvendina būtinas priemones, kad neprastėtų visų paviršinio vandens telkinių būklė, atsižvelgdamos į šio straipsnio 6 ir 7 dalių taikymą ir nepažeisdamos jo 8 dalies (pareiga neleisti suprastėti). Antra, pagal šio 4 straipsnio 1 dalies a punkto ii ir iii papunktčius valstybės narės apsaugo, gerina ir atnaujina visus paviršinio vandens

telkinius, kad gera būklė būtų pasiekta ne vėliau kaip 2015 m. pabaigoje (pareiga pagerinti)¹³.

28. Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės įgyvendintų šiuos aplinkos apsaugos tikslus, šioje direktyvoje, būtent 3, 5, 8, 11 ir 13 straipsniuose ir V priede, įtvirtintos kelios nuostatos, kuriomis nustatomas sudėtingas, iš kelių detaliai reglamentuotų etapų susidedantis procesas, kad valstybėms narėms būtų sudaryta galimybė įgyvendinti būtinas priemones, atsižvelgiant į jų teritorijose esančių identifikuotų vandens telkinių ypatumus ir charakteristikas¹⁴.

29. Konkrečiau kalbant, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, kad galėtų pasiekti Direktyvos 2000/60 4 straipsnyje apibrėžtus aplinkos apsaugos tikslus, valstybės narės privalo turėti bendrą atitinkamų vandens telkinių charakteristikų vaizdą. Tam pagal šios direktyvos 3 straipsnį¹⁵ valstybės narės pirmiausia nurodo upių baseinus, priskiria juos rajonams ir paskiria kompetentingas institucijas. Paskui jos atlieka vandens telkinių *apibūdinimą*, numatytą šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje bei II (toliau – II priedas) ir III prieduose. Pagal šią nuostatą kiekviena valstybė narė užtikrina, kad visų pirma pagal II ir III prieduose nustatytas technines specifikacijas būtų atlikta kiekvieno upės baseino rajono, esančio jos teritorijoje, charakteristikų analizė, žmogaus veiklos poveikio požeminio vandens būklei tyrimas ir vandens naudojimo ekonominė analizė¹⁶.

30. Kalbant apie technines specifikacijas, II priedo 1 punkte nurodyti paviršiniai vandenys, o 1.1 punkte išvardyti reikalavimai, kurių valstybės narės, nurodžiusios paviršinio vandens telkinių vietą ir ribas, turi laikytis rengdamos pradinį visų šių vandens telkinių apibūdinimą¹⁷. Šiuo aspektu šio priedo 1.1 punkto i papunktyje nurodyta, kad upės baseino rajone esantys paviršinio vandens telkiniai priskiriami vienai iš šių paviršinio vandens kategorijų „– upės, ežerai, tarpiniai vandenys ir pakrančių vandenys – arba priskiriami dirbtiniams paviršinio vandens telkiniams ar labai pakeistiems paviršinio vandens telkiniams“. II priedo 1.1 punkto ii papunktyje nurodyta, kad kiekvienai paviršinio vandens kategorijai priklausantys upės baseino rajone esantys paviršinio vandens telkiniai skirstomi pagal tipus, apibrėžiamus taikant šio priedo 1.2 punkte pateiktas sistemas: „A sistemą“ arba „B sistemą“. II priedo 1.1 punkto iii papunktyje patikslinama, kad, jei taikoma A sistema, paviršinio vandens telkiniai, esantys upės baseino rajone, pirmiausia priskiriami atitinkamiems ekoregionams pagal šio priedo 1.2 punkte nustatytas geografines teritorijas ir kad toliau kiekvieno ekoregiono vandens telkiniai skirstomi į paviršinio vandens telkinių tipus *pagal A sistemos lentelėse nustatytus deskriptorius*.

31. Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar reikia apibūdinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/60 5 straipsnio 1 dalį, ir paskui klasifikuoti, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalį bei V priedą, ežerą, kurio

¹³ Žr. 2022 m. gegužės 5 d. *Sprendimą Association France Nature Environnement (Trumpalaikis poveikis paviršiniam vandeniui)* (C-525/20, EU:C:2022:350, 34 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

¹⁴ Šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 1 d. *Sprendimą Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 42 punktas), taip pat 2021 m. birželio 24 d. *Sprendimą Komisija / Ispanija (Donjanos gamtinio regiono būklės prastėjimas)* (C-559/19, EU:C:2021:512, 41 punktas).

¹⁵ Direktyvos 2000/60 3 straipsnio „Administracinių priemonių koordinavimas upės baseino rajone“ 1 dalyje nurodyta, kad „valstybės narės nurodo atskirus jų nacionalinėse teritorijose esančius upių baseinus ir, taikydamos šią direktyvą, priskiria juos atskiriems upių baseino rajonams. Sudarant atskirus upių baseinų rajonus, mažus upių baseinus galima pririnkus jungti prie didesnių upių baseinų arba sujungti su gretimais mažais baseiniais. Kur požeminiai vandenys ne visiškai atitinka tam tikro upės baseino ribas, juos būtina identifikuoti ir priskirti prie artimiausio arba tinkamiausio upės baseino rajono <...>“.

¹⁶ Šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 24 d. *Sprendimą Komisija / Ispanija (Donjannos gamtinio regiono būklės prastėjimas)* (C-559/19, EU:C:2021:512, 85–87 punktai).

¹⁷ Šioje nuostatoje patikslinama, kad valstybės narės, rengdamos tokį apibūdinimą, paviršinio vandens telkinius „gali“ jungti į grupes. Taigi kalbama tiesiog apie galimybę, o ne apie pareigą.

paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km². Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kalbant ne tik apie tokį ežerą kylą bendresnis klausimas, ar visose valstybėse narėse visi vandens telkiniai turi būti apibūdinami ir klasifikuojami taikant šią direktyvą.

32. Direktyvos 2000/60 2 straipsnio 5 punkte „ežeras“ apibrėžiamas kaip „stovinčio vidaus paviršinio vandens telkinys“. Kadangi šioje apibrėžtyje nedaroma nuoroda į paviršiaus plotą ar kitus kriterijus, nebūtinai lengva atskirti „ežerą“ nuo kitų mažesnių stovinčio vandens telkinių, pavyzdžiui, kūdros. Vis dėlto nagrinėjamu atveju neginčijama, kad *Loch an Mhuilinn* yra ežeras, kaip tai suprantama pagal šio 2 straipsnio 5 punktą.

33. Dėl ežerų II priedo 1.2.2 punkte pagal A sistemą nurodyti keli deskriptoriai, grindžiami šių vandens telkinių fiziniais ypatumais, t. y. „tipologija pagal absoliutinį aukštį“, „gylis tipologija pagal vidutinį gylį“, „geologija“ ir „dydžio tipologija pagal paviršiaus plotą“. Pastaroji patikslinama taip: „nuo 0,5 iki 1 km²“, „nuo 1 iki 10 km²“, „nuo 10 iki 100 km²“ ir „> 100 km²“. Taigi, ploto deskriptoriuje pagal A sistemą nustatoma minimali 0,5 km² ploto riba ežerų atveju.

34. Kadangi Direktyvos 2000/60 5 straipsnio 1 dalyje aiškiai nustatyta, kad apibūdinimas turi būti atliktas pagal technines specifikacijas, nurodytas pirmiausia II priede, reikia konstatuoti, kad pagal šią direktyvą valstybės narės nėra įpareigojamos taikant A sistemą apibūdinti ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km².

35. Atsakydamas į Teisingumo Teismo rašytinį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad Airija paviršinio vandens telkiniams apibūdinti taiko B sistemą, pagal kurią skaitinės vertės nenurodomos. Šiuo klausimu pažymėtina, kad iš II priedo 1.2.2 punkto matyti, jog pagal B sistemą, kalbant apie ežerus, tarp „fizini[ų] ir chemini[ų] veiksni[ų]“, kurie nulemia ežero charakteristikas ir kartu biologinės populiacijos struktūrą bei sudėtį“, kaip privalomieji veiksniai nurodomi absoliutinis aukštis, geografinė platumą, geografinė ilgumą, gylis, geologija ir *dydis*. Šio priedo 1.1 punkto iv papunktyje nurodyta, kad „jei valstybės narės taiko B sistemą, skirstymas privalo būti bent toks pat detalus kaip ir taikant A sistemą“, todėl „paviršinio vandens telkiniai, esantys upės baseino rajone, suskirstomi į tipus, taikant privalomų deskriptorių ir tokių pasirinktinių deskriptorių ar deskriptorių derinių vertes, kurios yra būtinos norint užtikrinti galimybę patikimai išvesti tipui būdingas biologines etalonines sąlygas“. Iš šios nuostatos išplaukia, jog, kadangi pagal A sistemą atsižvelgiama į mažiausią 0,5 km² dydį ežerui apibūdinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/60 5 straipsnį, B sistemos taikymas reiškia, jog ežero plotas turi būti bent toks, kad atitinkama valstybė narė privalėtų jį apibūdinti.

36. Tokį aiškinimą patvirtina rekomendacinis dokumentas Nr. 2. Tiesa, toks dokumentas teisiškai nėra privalomas¹⁸, tačiau pažymėtina, kad jo 3.5 punkte, susijusiam su „mažais paviršinio vandens telkiniais“, nurodyta, jog Direktyva 2000/60 siekiama nustatyti „visų vandens telkinių, įskaitant vidaus paviršinius vandenį, tarpinius vandenį, pakrančių vandenį ir požeminį vandenį, apsaugos sistemą“, bet „paviršiniai vandenys apima daug labai mažų vandens telkinių, kurių valdymas gali lemti didžiulę administracinę našta“¹⁹. Šio dokumento 3.5 punkte priduriama, kad ši direktyva nenumato ribos labai mažiems „vandens telkiniams“ ir kad „valstybės narės turi diskreciją

¹⁸ Šiuo klausimu žr. 2022 m. gegužės 5 d. Sprendimą *Association France Nature Environnement (Trumpalaikis poveikis paviršiniam vandeniui)* (C-525/20, EU:C:2022:350, 31 punktą). Taigi šiame sprendime Teisingumo Teismas laikėsi kitokio požiūrio nei pateikiamas rekomendaciniame dokumente Nr. 36, skirtame „nukrypimams nuo aplinkos apsaugos tikslų pagal 4 straipsnio 7 dalį“, kuris taip pat yra Direktyvos 2000/60 bendros įgyvendinimo strategijos dalis.

¹⁹ Pabraukta dokumento originale. Šiame 3.5 punkte taip pat nurodyta, kad daugeliui paviršinio vandens telkinių nebus taikomos II priedo 1.2 punkte upėms ir ežerams nustatytos minimalios dydžio vertės.

nuspręsti, ar direktyvos tikslai, kurie susiję su visais paviršiniais vandenimis, gali būti pasiekti nenustatant kiekvieno nedidelio, bet atskiro ir reikšmingo paviršinio vandens vieneto kaip vandens telkinio“, prieš siūlydamos galimą požiūrį į šių vandenų apsaugą²⁰.

37. Šiuo aspektu pritariu Airijos vyriausybės analizei, pagal kurią nustatant tokius didelius administracinius įpareigojimus dėl mažų paviršinio vandens vienetų, ištekliai gali būti nukreipti nuo pagal Direktyvą 2000/60 tenkančių konkrečių pareigų, susijusių su dideliais vandens telkiniais, vykdymo. Taigi neatrodo, kad aplinkybė, jog ežerai, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², nėra apibūdinti, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 5 straipsnį, savaime būtų nesuderinama su šios direktyvos tikslu užkirsti kelią paviršinių vandenų būklės prastėjimui.

38. Apibūdinusios paviršinio vandens telkinius, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/60 5 straipsnį, valstybės narės turi klasifikuoti jų ekologinę būklę pagal šios direktyvos 8 straipsnį ir V priedą. Vis dėlto, kadangi valstybės narės neprivalo apibūdinti ežerų, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², logiška manyti, kad jos neprivalo ir iš anksto klasifikuoti tokių ežerų ekologinės būklės²¹. Pridurtina, kad ši direktyva valstybėms narėms netrukdo naudotis teise apibūdinti ir klasifikuoti ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², kai jos mano, kad tai yra pagrįsta²².

39. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į pirmąjį klausimą atsakyti: Direktyvos 2000/60 5 ir 8 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos valstybės narės nėra įpareigojamos apibūdinti ir klasifikuoti visus ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km².

B. Dėl pirmojo prejudicinio klausimo b punkto

40. Pirmojo klausimo b punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar, atsakymas į pirmojo klausimo a punktą skiriasi tuo atveju, jeigu atitinkamas vandens telkinys yra saugomoje teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/60.

1. Dėl priimtimumo

41. Primintina, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti yra būtinas prejudicinis sprendimas ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Taigi iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, jei pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu arba galiojimu. Vadinasi, nacionalinių teismų pateiktiems klausimams taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu prašomas išaiškinimas visiškai nesusijęs su ginčo pagrindinėje byloje aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į šiuos klausimus²³.

²⁰ Pabraukta originale. Minėtame 3.5 punkte taip pat nurodyta, kad taikant B sistemą rekomenduojama atsižvelgti į mažų upių ir ežerų skirstymą pagal A sistemą.

²¹ Vis dėlto, kaip nustatyta nagrinėjant trečiąjį prejudicinį klausimą, kadangi dėl planuojamos veiklos dėl projekto gali suprastėti ežero, kurio plotas yra mažesnis nei 0,5 km², būklė, atitinkama valstybė narė turi užtikrinti jo apsaugą pagal Direktyvą 2000/60.

²² Savo rašytinėse pastabose Prancūzijos vyriausybė nurodė, kad kompetentingos nacionalinės institucijos apibūdino ir klasifikavo mažus Alpių ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², remdamosi tuo, kad nuo XIX a. jiems taikoma ekologinė ir mokslinė stebėseną, taigi jie yra labai reikšmingas ir naudingas pavyzdys sekant vandens būklės pokyčius Alpių aplinkoje per ilgesnį laiką.

²³ Žr. 2023 m. vasario 9 d. Sprendimą VZ (*Galutinai pašalintas konkurso dalyvis*) (C-53/22, EU:C:2023:88, 23 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

42. Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad EPA savo atsakyme nurodė, jog ežeras neatitinka kriterijaus, susijusio su buvimu saugomoje teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/60. Atsakydamas į Teisingumo Teismo rašytinį klausimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslino, kad ežeras nėra saugomoje teritorijoje, bet yra tiesiogiai susijęs su specialia saugoma teritorija²⁴, Kilkirano įlanka ir salomis dėl tiesioginės sąsajos su potvyniais ir atoslūgiais²⁵.

43. Taigi reikia konstatuoti, kad ežeras nėra saugojamoje teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/60 IV priedą. Taigi laikasi tos nuomonės, kad pirmojo klausimo b punktas yra hipotetinis, vadinasi, nepriimtinas.

2. Dėl esmės

44. Tam atvejui, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad pirmojo klausimo b punktas priimtinas, pažymėtina, kad, be kita ko, pagal Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalies c punktą, kiek tai susiję su saugomomis teritorijomis, valstybė narės iš esmės turi pradėti laikytis visų standartų ir siekti visų tikslų ne vėliau kaip praėjus 15 metų nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos. Minėtos direktyvos 6 straipsnyje nurodyta, jog valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų sudarytas saugomų teritorijų registras ar registrai. Be to, šios direktyvos 8 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje nustatyta, kad saugomose teritorijose vandens būklės monitoringo programos papildo tas Sąjungos teisės aktuose nurodytas specifikacijas, pagal kurias buvo nustatytos atskiros saugomos teritorijos.

45. Vadinasi, Direktyvoje 2000/60 nustatyta, kad saugomoms teritorijoms taikoma papildoma kontrolė. Vis dėlto šioje direktyvoje nėra jokios nuostatos, kuri pakeistų pareigos apibūdinti ir klasifikuoti paviršinio vandens telkinius teritorinę taikymo sritį, kaip nurodyta šios direktyvos II ir V prieduose, atsižvelgiant į jų fizines savybes. Pridurtina, kad, kaip minėta šios išvados 38 punkte, valstybės narės gali apibūdinti ir klasifikuoti ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², esančius saugomose teritorijose²⁶.

46. Šiomis aplinkybėmis manau, kad atsakymas į pirmojo klausimo a punktą nesiskiria, jei atitinkamas vandens telkinys yra saugomoje teritorijoje, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2000/60.

C. Dėl antrojo prejudicinio klausimo

47. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, Direktyva 2000/60 turi būti aiškinama taip, kad kompetentinga institucija gali išduoti dėl projekto planuojamos veiklos, galinčios paveikti paviršinio vandens telkinį, kai šis telkinys nebuvo apibūdintas ir klasifikuotas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 5 ir 8 straipsnius, leidimą.

²⁴ Direktyvos 92/43 1 straipsnio 1 punkte „speciali saugoma teritorija“ apibrėžiama kaip „Bendrijos svarbos teritorija, kurią valstybės narės įsteigė įstatymu, administraciniu aktu ir (arba) sutartimi ir kurioje yra taikomos būtinos apsaugos priemonės, skirtos palaikyti ar atstatyti natūralių buveinių ir (ar) rūšių, kurioms teritorija yra įsteigta, palankią apsaugos būklę bei populiacijas“.

²⁵ Potvynių ir atoslūgių zona – teritorija, kurioje vyksta periodiškai vandens lygio svyravimai.

²⁶ Airijos vyriausybė nurodė, kad EPA apibūdino visus saugomose teritorijose esančius ežerus, įskaitant tuos, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², kartu pažymėdama, kad tokios praktikos pagal Direktyvą 2000/60 nereikalaujama.

48. Atsižvelgdamas į tai, kaip siūlau atsakyti į pirmąjį klausimą, esu tos nuomonės, kad į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

D. Dėl trečiojo prejudicinio klausimo

49. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs iš esmės siekia sužinoti, ar tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, Direktyva 2000/60 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją kompetentinga nacionalinė institucija, priimanti sprendimą dėl prašymo išduoti dėl projekto planuojamos veiklos, galinčios paveikti ežerą, kuris dėl mažo paviršiaus ploto nebuvo apibūdintas ir klasifikuotas, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 5 ir 8 straipsnius, leidimą, įpareigojama užtikrinti šio vandens telkinio apsaugą.

50. Kaip minėta šios išvados 28 punkte, Direktyvoje 2000/60, būtent jos 3, 5, 8, 44 ir 13 straipsniuose, įtvirtintos kelios nuostatos, kuriomis nustatomas sudėtingas, iš kelių detaliai reglamentuotų etapų susidedantis procesas, kad valstybėms narėms būtų sudaryta galimybė įgyvendinti būtinas priemones, atsižvelgiant į jų teritorijose esančių identifikuotų vandens telkinių ypatumus ir charakteristikas.

51. Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš siūlomo atsakymo į pirmąjį klausimą, atitinkama valstybė narė neprivalėjo apibūdinti ir klasifikuoti ežero, kaip nurodyta šios direktyvos 5 ir 8 straipsniuose. Taigi kyla klausimas, kiek turi būti laikomasi tolesnių minėtoje direktyvoje numatyto proceso, kuriuo siekiama užtikrinti paviršinių vandens telkinių apsaugą, etapų. Kitaip tariant, ar mažiems paviršinio vandens telkiniams Direktyva 2000/60 apskritai netaikoma? Mano nuomone, į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai.

52. Šiuo aspektu reikia remtis bendra Teisingumo Teismo jurisprudencija, pagal kurią Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalies a punktas neapsiriboja vien tikslų planuoti upių baseinų valdymą paskelbimu vartojant programinę formuluotę, bet turi ir įpareigojamąjį poveikį kiekvienu šioje direktyvoje numatyto procedūros etapu, kai tik nustatoma atitinkamo vandens telkinio ekologinė būklė. Taigi šioje nuostatoje ne tik įtvirtintos principinės pareigos, bet ji yra ir susijusi su konkrečiais projektais. Taigi su sąlyga, kad netaikoma išimtis, turi būti išvengta bet kokio vandens telkinių būklės prastėjimo, neatsižvelgiant į ilgalaikį planavimą, numatytą valdymo planuose ir priemonių programose. Pareiga neleisti prastėti vandens telkinių būklei lieka vykdytina kiekvienu minėtos direktyvos įgyvendinimo etapu ir taikoma paviršinio vandens telkinio, kuriam buvo ar turėjo būti patvirtintas valdymo planas, *bet kuriai* rūšiai ir būklei. Taigi atitinkama valstybė narė turi neišduoti leidimo įgyvendinti projektą, jeigu dėl to projekto gali suprastėti atitinkamo vandens telkinio būklė arba nebūtų pasiekta gera paviršinių vandens telkinių būklė, nebent manytų, kad minėtam projektui taikoma viena iš šios direktyvos 4 straipsnio 7 dalyje nurodytų išimčių. Tai reiškia, kad projekto leidimo išdavimo procedūroje, taigi, prieš priimant sprendimą, kompetentingos institucijos pagal Direktyvos 2000/60 4 straipsnį turi patikrinti, ar šis projektas gali sukelti neigimą poveikį vandeniui, kas prieštarautų pareigai užkirsti kelią paviršiaus ir požeminio vandens suprastėjimui ir pareigai pagerinti jų būklę²⁷.

²⁷ Žr. 2022 m. gegužės 5 d. Sprendimą *Association France Nature Environnement (Trumpalaikis poveikis paviršiniam vandeniui)* (C-525/20, EU:C:2022:350, 24–26 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

53. Ši jurisprudencija yra įprasto valstybių narių vandens telkinių apsaugos proceso, minėto šios išvados 50 punkte, dalis, atsižvelgiant, be kita ko, į „vandens telkinio ekologinės būklės nustatymą“ ir „valdymo plano priėmimą“ kaip į išankstinius veiksmus. Iš to būtų galima daryti išvadą, kad, jei šios aplinkybės nenustatytos, kaip yra pagrindinėje byloje, atitinkamas vandens telkinys nepatenka į Direktyvos 2000/60 taikymo sritį.

54. Be to, šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punktu siekiama užkirsti kelią visų „paviršinio vandens telkinių“ būklės prastėjimui. Vis dėlto minėtos direktyvos 2 straipsnio 10 punkte „paviršinio vandens telkinys“ apibrėžiamas kaip kiekybės rodikliais apibrėžtas ir „reikšmingas“ paviršinio vandens vienetas, pavyzdžiui, ežeras, tvenkinys, upė, upelis ar kanalas, dalis upės, upelio ar kanalo, tarpinis vanduo ar pakrančių vandens plotas. Taigi šių nuostatų būtų galima aiškinti taip, kad, pavyzdžiui, nedidelis ežeras nėra „reikšmingas“ paviršinio vandens vienetas, todėl jis nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, kaip teigia Airijos, Prancūzijos ir Nyderlandų vyriausybės.

55. Vis dėlto, viena vertus, iš šios išvados 52 punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, kad pareiga užkirsti kelią paviršinio vandens telkinių būklės prastėjimui taikoma „bet kuriai paviršinio vandens telkinio <...> rūšiai ir būklei“. Taigi reikia ne vien laikytis Direktyvoje 2000/60 nustatyto proceso, nes šia direktyva pirmiausia siekiama apsaugoti visus vidaus paviršinius vandenis. Šis tikslas turi išlikti svarbiausias dalykas, kai atitinkamas vandens telkinys dėl mažo paviršiaus ploto nėra apibūdintas ir klasifikuotas pagal II priedą.

56. Kita vertus, kalbant apie žodžių junginį „reikšmingas vienetas“, vartojamą Direktyvos 2000/60 2 straipsnio 10 punkte, reikia remtis šios direktyvos parengiamaisiais dokumentais. Taigi Tarybos direktyvos, kuria nustatoma Bendrijos veiksmų vandens srityje sistema, pasiūlymo²⁸, pateikto 1997 m. vasario 26 d., 2 straipsnio 7 punkte Komisija, apibrėždama „vandens telkinį“, nurodė, kad tai „atskiras ir vienalytis paviršinio arba požeminio vandens, kaip antai vandeningojo sluoksnio, ežero, tvenkinio, dalies upės, upelio ar kanalo, estuarijos ar pakrančių vandens ploto, vienetas“²⁹, o šio straipsnio 8 punkte pateikė tokią „reikšmingo vandens telkinio“ apibrėžtį: „taikant 8 straipsnį tai – bet kuris vanduo, skirtas geriamajam vandeniui gauti iš vieno šaltinio, kuriuo naudojasi daugiau kaip 15 namų ūkių“. Priimant Direktyvą 2000/60 šios apibrėžtys nebuvo paliktos ir sąvoka „reikšmingas paviršinio vandens vienetas“ nebuvo apibrėžta šioje direktyvoje.

57. Atsakydama į rašytinį Teisingumo Teismo klausimą, susijusį su priežastimis, dėl kurių Sąjungos teisės aktų leidėjas nukrypo nuo pradinės sąvokos „vandens telkinys“, Airijos vyriausybė teigė, jog parengiamieji dokumentai patvirtina jos požiūrį, kad šis leidėjas ketino nustatyti minimalią ribą, į kurią praktiškai būtų galima atsižvelgti. Nyderlandų vyriausybė savo ruožtu teigė, kad žodžių junginys „reikšmingas vienetas“ susijęs su erdvės, t. y. dydžio, kriterijumi. Komisija laikėsi nuomonės, kad nereikia nustatyti sąsajos tarp būdvardžio „reikšmingas“ ir ploto, kuris ne mažesnis nei 0,5 km², nes iš įvairių Direktyvos 2000/60 kalbinių versijų matyti, kad vandens vieneto apibūdinimas kaip „kiekybės rodikliais apibrėžto ir reikšmingo“ susijęs veikiau su topologinėmis charakteristikomis nei su pačiu jo dydžiu.

58. Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad šioje direktyvoje nėra nuostatų, susiejančios A sistemos lentelėse pateiktus deskriptorius su sąvoka „kiekybės rodikliais apibrėžtas ir reikšmingas paviršinio vandens vienetas“. Vadinas, „paviršinio vandens telkinys“, kuris apibrėžiamas kaip „kiekybės rodikliais apibrėžtas ir reikšmingas paviršinio vandens vienetas, pavyzdžiui, ežeras,

²⁸ COM(97) 49 final.

²⁹ Išskirta mano.

tvenkinys, upė, upelis ar kanalas, dalis upės, upelio ar kanalo, tarpinis vanduo ar pakrančių vandens plotas“, gali būti suprantamas, vartojant žodžių junginį „kaip antai“, kaip susijęs su tam tikros rūšies vandens vienetu, neatsižvelgiant į jo dydį, t. y. nagrinėjamu atveju – kaip bet kuris „ežeras“. Kitaip tariant, paviršiaus vandens vienetas, kuris nėra „reikšmingas“, galėtų būti vienetas, kurio ši apibrėžtis neapima, pavyzdžiui, „kūdra“.

59. Tiesa, A sistemos lentelėse nurodyti deskriptoriai reiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nenorėjo, kad maži ežerai būtų apibūdinami ir klasifikuojami, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/60 5 ir 8 straipsnius. Vis dėlto, kaip matyti iš šioje direktyvoje nustatytos sistemos, šis teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti, kad būtų apsaugoti visi valstybių narių telkiniai. Be to, kadangi paviršiniai telkiniai natūraliai susiję, todėl mažo (bet ne nereikšmingo) paviršinio vandens vieneto kokybė gali turėti įtakos kito, didesnio, vieneto kokybei³⁰. Taigi ežeras, kurio paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km², turi būti saugomas pagal minėtą direktyvą.

60. Kaip tai pažymėjo Komisija, tai reiškia, kad, kai kompetentinga nacionalinė institucija gauna prašymą išduoti dėl projekto planuojamos veiklos leidimą, pareiga užkirsti kelią būklės prastėjimui turi būti vykdoma dėl kiekvieno paviršinio vandens telkinio, kurį gali paveikti ši veikla. Taigi, siekiant užtikrinti šios pareigos vykdymą, šiems vandens telkiniams turi būti taikoma minėtos direktyvos 11 straipsnyje nurodyta priemonių programa³¹. Pirmiausia, kaip nustatyta šio straipsnio 3 dalies e punkte, šioje programoje turi būti numatytos „pagrindinės priemonės“, tarp jų – kontrolės priemonės, taikomos imant gėlą paviršinių vandenį. Vis dėlto, mano manymu, tokia priemonių programa nebūtų pakankama siekiant užkirsti kelią mažo vandens telkinio būklės prastėjimui. Iš tikrųjų atsižvelgiant į šios išvados 52 punkte nurodytą jurisprudenciją reikia išnagrinėti konkretų aptariamą projektą.

61. Taigi, mano manymu, kai pateikiamas prašymas išduoti dėl projekto planuojamos veiklos, galinčios paveikti tokį vandens telkinį, leidimą, kompetentinga nacionalinė institucija turi nustatyti atitinkamo vandens telkinio *ad hoc* būklę, kad įsitikintų, jog ši veikla nelems jo būklės prastėjimo. Manau, kad valstybė narė, pagal analogiją taikydama Direktyvos 2000/60 5 straipsnio 1 dalį, turi užtikrinti, kad būtų atlikta žmogaus veiklos poveikio paviršinių vandenų ir požeminio vandens telkiniams apžvalga, taip pat vandens naudojimo ekonominė analizė. Iš tiesų šiuo atveju reikia nustatyti vertinimo kriterijus, kadangi pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją pareiga užkirsti kelią vandens telkinio būklės prastėjimui apima visus pakeitimus, galinčius pažeisti pagrindinio šios direktyvos tikslo įgyvendinimą³². Žinoma, nesant išankstinio apibūdinimo ir klasifikavimo toks tyrimas kelia tam tikrų praktinių sunkumų. Vis dėlto jis būtinas siekiant užtikrinti Sąjungos paviršinių vandenų apsaugą³³.

62. Kaip matyti iš išvados 52 punkte nurodytos jurisprudencijos, susijusios su Direktyvos 2000/60 4 straipsnio 1 dalies a punktu, atitinkama valstybė narė turi atsakyti išduoti projekto leidimą, kai dėl to projekto gali suprastėti atitinkamo vandens telkinio būklė arba kliudoma pasiekti gerą paviršinio vandens telkinio būklę, nebent šiam projektui gali būti taikoma nukrypti leidžianti nuostata pagal šios direktyvos 4 straipsnio 7 dalį.

³⁰ Savo rašytinėse pastabose ieškovas teigia, kad ežeras yra sudedamoji susijusių ežerų, kurių bendras plotas viršija 50 hektarų, grupės dalis.

³¹ Šiuo klausimu žr. rekomendacinio dokumento Nr. 2 3.5 punktą.

³² Šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 1 d. Sprendimą *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 66 punktas).

³³ Kaip nurodžiau savo išvadoje, pateiktoje byloje *Association France Nature Environnement (Trumpalaikis poveikis paviršiniam vandeniui)* (C-525/20, EU:C:2022:16, 72 punktas), Direktyva 2000/60 buvo priimta siekiant kiek įmanoma išvengti vandens telkinių būklės prastėjimo, todėl, kaip nurodyta šios direktyvos 25 konstatuojamojoje dalyje, turėtų būti nustatyti aplinkos apsaugos tikslai, kurių siekiant būtų galima užtikrinti gerą paviršinio ir požeminio vandens būklę visoje Sąjungoje bei neleisti prastėti vandens būklei joje, o šie plačių užmojų tikslai neišvengiamai reiškia, kad valstybėms narėms tenka našta.

63. Taigi į trečiąjį klausimą siūlau atsakyti: Direktyva 2000/60 turi būti aiškinama taip, kad vykstant dėl projekto planuojamos veiklos, susijusios su ežeru, kuris dėl mažo paviršiaus ploto nebuvo apibūdintas ir klasifikuotas, leidimo išdavimo procedūrai kompetentingos nacionalinės institucijos, atlikusios *ad hoc* tyrimą, turi įsitikinti, kad ši veikla negali lemti šio paviršinio vandens telkinio būklės prastėjimo, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį.

V. Išvada

64. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *High Court* (Aukštasis teismas, Airija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, 5 ir 8 straipsniai

turi būti aiškinami taip:

pagal juos valstybės narės nėra įpareigojamos apibūdinti ir klasifikuoti visus ežerus, kurių paviršiaus plotas mažesnis nei 0,5 km².

2. Direktyva 2000/60

turi būti aiškinama taip:

vykstant dėl projekto planuojamos veiklos, susijusios su ežeru, kuris dėl mažo paviršiaus ploto nebuvo apibūdintas ir klasifikuotas, leidimo išdavimo procedūrai kompetentingos nacionalinės institucijos, atlikusios *ad hoc* tyrimą, turi įsitikinti, kad ši veikla negali lemti šio paviršinio vandens telkinio būklės prastėjimo, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktį.